

Ræða flutt á fundi Sjálfstæðisfélaganna í Reykjavík 14. febrúar 1949

Bjarni Benediktsson – Ræður – Stjórnmal – Sjálfstæðisfélög Reykjavíkur

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Ræður

Askja 4-3, Örk 5

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Heftun Helga bingst. - Fútt á fundi Spálfst. fél. í Kók. 23/2/49.
"Refant" í Kók. 24/2/49.

Góðir Sjálfstæðismenn, konur og karlar.

Eins og formaður fulltrúaráðs Sjálfstæðisfélaganna, Jóhann Hafstein, drap á þá héliðum við hér fyrir nokkru fund um Öryggismál landsins, og þar sýndi ég fram á það, hvernig Ísland hefði komist hjá því, eða aðrir fyrir þess hönd meðan það var ósjálfstætt, að gera sérstakar ráðstafanir vegna Öryggismála sinna um langan aldur - eða margar aldir - vegna þess að landið naut þess mesta Öryggis, sem þá var fánlegt. Það var fjarlæggt Öllum vígvöllum og nærði enga hernaðarþýöingu. Þessvegna var það fjarlægðin og það, hversu landið var afskekkt sem veitti því verndina á þeim árum.

Jafnskjótt sem fjarlægðin var úr sögunni þá hvarf þessi vernd. Nú hafa menn um nokkurt bil vírst rugla því saman og haldið, að sú vernd sem fjarlægðin veitti okkur fram á okkar daga, hafi ekki verið henni að þakka heldur hinni svokölluðu hlutleysisyfirlýsingu frá 1918.

Það er eftirtektarvert að þar sem Ísland hafði á umliðnum öldum verið hluti af landi, sem lenti í mörgum styrjöldum á því tímabili, og landið var því síðar en svo hlutlaust, heldur hluti af hernaðarríki, þá varð Ísland aldrei fyrir beinum búsiþjum af völdum óvina þessa ríkis á öllum þessum öldum. Það er af þeirri ástæðu, sem ég gat um, hversu landið var afskekkt, hversu litla hernaðarþýöingu það hafði.

En strax í fyrsta stríði eftir að reynir á hlutleysisyfirlýsinguna 1918, sem fyrst er gefin eftir að heimsstyrjöldinni þá lauk, en eftir það er fyrsta Evrópustríð 1939 til 1945, - strax í þessu

stríði dregat Ísland inn í styrjöld. Það er að segja við fyrsta tækifæri og reyndi á það, hvort hlutleysisýfirlýsingin væri í raun og veru vernd eða vörn fyrir landið, þá reyndist hún með öllu gagnslaus.

Þetta kom af því, að hlutleysið hafði aldrei veitt okkur neina vernd. Það var fjarlægðin, sem hafði gert það og þegar þýðing fjarlægðarinnar hafði breyzt og horrið og landið hafði fengið hernaðarþýðingu þá var ljóst orðið, að til nýrra bragða yrði að taka.

Það hefur nú margt verið sagt um hernaðarþýðingu Íslands fyrr og síðar, á þessum árum ~~XXXX~~^{sem} menn gerðu sér grein fyrir að hún væri komin til. Ég hygg að ein bezta lýsingin af þeirri hernaðarþýðingu hafi verið orð, sem þýzkur hershöfðingji lét falla á milli styrjaldanna 1918 til 1939, þegar hann sagði, að Ísland væri eins og skambýssa, sem miðað væri í gegn Bretum og Bandaríkjamönnum.

Það var vegna þess, að Bretar og Bandaríkjamenn gerðu sér ljóst í síðustu styrjöld, sem Bretar fyrst rufu á okkur hlutleysið og hertóku landið og Bandaríkin síðan gerðu við okkur hverndarsamninginn.

Það hefur einn Íslenskur stjórnmálamaður, sem um það mátti vita, sagt nýlega í stjórnmálagreini, að þrátt fyrir hertöku Breta á Ísland og hverndarsamning Bandaríkjamanna við okkur, þá séu það flugufregnir einar og tilhæfulausar sem sagt hefur verið, að þjóðverjar hafi verið að hugsa um það í síðustu styrjöld að hertaka Ísland. Þetta hafi verið skrok sem Bretar og Bandaríkjamenn hafi fundið upp til þess að réttlata veru sína hér.

Um þetta eru nú að koma sannanir í ljóst og meðal annars kom fram í Nürnberg-réttarhöldunum

Um þetta eru nú að koma smásaman í ljósi
gögn og ~~XXXXXXXX~~ meðal annars kom fram í Nürnberg-
réttarnöldunum greinargerð eða bókun frá herráði
Þjóðverjar, sem er dagsett 29. október 1940, og í
5. grein þess minnisblaðs segir:

"Foringinn er núna upptekinn við spurninguna
um hernám á Atlantshafseyjunum með það fyrir augum
að taka upp stríð, eða hefja stríð, gegn Ameríku
síðar. Það hafa verið hafnar athuganir á þessari
ráðagerð hér."

Þetta er skráð í herráðsfundargerðum Þýzka-
lands og þessvegna ekki um að villast. Hverjar
Atlantshafseyjarnar eru þarf ekki að útakýra. Við
sem munum eftir því þegar Danir í gamla daga "de
danske Atlantshavs Æer" vitum, að fyrst og fremst
meðal þeirra var Ísland, enda er sannleikurinn sá
að það eru ekki nema tvær leiðir eftir eyjum eða
eftir landi að verulegu leyti til Bandaríkjana
og annarsvegar er það Ísland og Grænland og hins-
vegar Alaska. Fyrir Þýzkaland gat Alaska auðvitað
ekki komið til greina og því aðeins Ísland og
Grænland.

Það er þessvegna ljóst að sá ~~XXI~~ eini aðili
sem við vitum til/^{að} seinni árum hefur í alvöru verið
að hugsa um að gera innrás í Bandaríkin og undirbúa
sig til þess, hann hafði uppi ráðagerðir um hernám
Íslands í því skyni. Og liggur nærri- og þarf
sannast sagt ekki frekari rökleiðslu við - að ~~XXI~~
ef einhver þjóð skyldi síðar hugsa sér að geyna
hið sama, þá myndi ein af leiðunum áreiðanlega,
sem helst kæmi til greina, verða yfir Ísland og
Grænland.

En það er eftirtektarvert sem þýzki herfræð-
ingurinn sagði, er ég vitnaði í áðan, að Ísland er

einungis eins og skambyssa, sem beint er gegn Bandaríkjunum og Bretlandi. Þeirri skambyssu er þessvegna ekki beint gegn öðrum ríkjum, hvorki gegn Þýskalandi eða Rússlandi.

Ef Bretland og Bandaríkin hafa þessvegna áhuga fyrir að hafa hernaðaraðstöðu undir vissum atvikum á Íslandi, þá er það ekki til þess að beina skambyssunni gegn öðrum neldur til þess að forðast að henni verði beint gegn sér. Og ef einhverjir vilja ekki unna Bretum og Bandaríkjamönnum þess að þessi skambyssa sé á hernaðartímum í þeirra höndum, þá er það áreiðanlega vegna þess, að þeir atla að nota hana til þess að skjóta á þessi tvö ríki. Eða, eins og ég hef einhverntíma áður sagt í þingræðu, að þá á að nota afstöðuna á Íslandi til þess að verða rýtingur í bakið á Bretum og Bandaríkjamönnum.

Það er að þessu leyti sem Ísland hefur óumdeilanlega hernaðarpýðingu. Það gæti vel verið, - og er alveg áreiðanleg, það þarf ekki að segja gæti vel verið - það er alveg áreiðanlegt, að við mundum öllum kjósa það, að landið hefði ekki þessa hernaðarpýðingu. Við mundum öll kjósa það að landið væri á þeim stað, að engin þjóð girntist að koma hingað, að við mættum ein búa hér að okkar hlut eins og við gerðum svo langa tíð.

En við komumst ekki framhjá staðreyndinni með þeim atvikum, sem nú er fyrir höndum í neiminum, með þeim hernaðaraðferðum, með þeirri eyðing fjarlægðanna, sem átt hefur sér stað, þá er hernaðarpýðing Íslands fyrir hendi og reynslan er nú þegar búin að sýna okkur eitt - og fyrst og fremst eitt - að hlutleysið verndar okkur ekki. Um það var úrslitadómurinn kveðinn upp 10. maí 1940, og raunar allir

atburðir sem síðan hafa gerzt, hafa á einn eða anna veg staðfest þann dóm, sem þá var upp kveðinn.

Íslendingar og íslensk stjórnvöld hafa einnig gert þetta sér ljóst. Menn hafa skilið að hafa Íslendingar kæmust ekki frekar en aðrir hjá því, að hugsa fyrir öryggi sínu, ~~XXX~~ sjá sér borgið í þeim hættusama heimi, sem við lifum. Og þessvegna var það að Ísland gekk í Sameinuðu þjóðirnar strax og þá átti kost á. En Sameinuðu þjóðunum var ætlað það hlutverk að halda uppi friði í neiminum.

Það eru sumir menn sem nú tala um að við eigum ekki taka ~~XXXXX~~ þátt í neinu hernaðarbandalagi. En það er þeim mun furðulegra sem það er sama fólk, sem beitti sér mjög fyrir því að Íslendingar gengi í Sameinuðu þjóðirnar. En varðveisla friðar og öryggis er eitt at helstu hlutverkum Sameinuðu þjóðanna og þeim er í því skyni fengið mikið hernaðarhlutverk.

Það verkefni er fyrst og fremst í höndum Öryggisráðsins, en á því er sá galli sem hefur gert starfsemi Öryggisráðsins og Sameinuðu þjóðanna að mestu leyti þýðingarlaus, að þar verður engu komið fram nema með samþykki allra stórveldanna að minsta kosti. Þessvegna hefur það öryggi sem þjóðirnar vonuðust til að fá fyrir ~~XXX~~ starfsemi Sameinuðu þjóðanna því miður fokið út í veður og vind. Þær nærri þrjátíu synjanir eða beitingar veto-réttarins, sem átt hafa sér stað, hafa upphafið þýðingu Öryggisráðsins og þess starfs.

En ef til ársar eins ríkis á annað kemur getur Öryggisráðið, samkvæmt þeim pappírshemildum sem því eru fengnar ef aðrar aðgerðir reynast ófullnægjandi, gripað til hernaðaraðgerða með lofther, flota og landher eftir því sem nauðsyn krefur til að varðveita eða koma á eftir heimsfriði og öryggi.

sbr. 42. grein. Samkvæmt 43. grein er gert ráð fyrir, að meðlimir hinna Sameinuðu þjóða láti Öryggisráðinu í té herlið. Í 45. grein segir, að meðlimirnir skulu stíð hafa reiðbúið átoúna eigin lofthersgeit til sameiginlegra alþjóðlegra þvingunaraðgerða. Loks segir í 47. grein, að sett skuli á stofn herforingjanefna til að gefa Öryggisráðinu aðstoð og ráðleggingar um öll þau mál, sem varða hernaðarþarfir þess.

Íslendingar hafa undirgengist þessar skuldbindingar á sama veg eins og aðrar þjóðir. Þeir gerðu það að vísu þegar þeir sóttu um inngöngu, með tilvitnun til sérstöðu þjóðarinnar sem friðsamrar og vopnlausrar þjóðar, en engu að síður er skuldbindingar okkar að breyttum breytanda eftir því sem á við um hverja þjóð, þar sömu fyrir okkur og aðra. Þannig að ef menn hafa óttast hernaðarbandalag þá hljóta þeir fyrst og fremst að óttast Sameinuðu þjóðirnar. Og það að hernaðarbandalagsákvæðin í Sameinuðu þjóðunum hafi ekki komið til greina, t.d. varðandi hernám Rússa á Tékkóslóvakíu, vegna þess að þar var ekki um neitt annað heldur en hernám að ræða, - það kemur í raun og veru eingöngu af því, að Sameinuðu þjóðirnar hafa orðið óstarfhsafar vegna þess að Rússar hafa þar ekki viljað beygja sig undir samkomulag við aðrar þjóðir.

Þessvegna er það, að það öryggi sem menn þóttust fá með því að taka á sig skuldbindingar samkvæmt sáttmál Sameinuðu þjóðanna, skuldbindingar sem í orða kveðnu er mjög ríkar eins og við sjáum, það öryggi hafa menn ekki fengið og þessvegna orðið að leita eftir því með öðrum ráðum. Fyrir aðrar þjóðir sem eigin hafa herafra og eigin varnir kann það að vera mikilsvert að leita eftir slíku öryggi á annan veg/en fyrir enga þjóð er það þó mikils-

verðara heldur en Islendinga, sem eigum allt undir alheimsfriði og alþjóðasamtökum til þess að koma í veg fyrir ófrið, þar sem við höfum engar varnir sjálfir, höfum engar aðstöður til að koma þeim upp og gætum ekki, jafnvel þótt við vildum.

Nú er það svo að í sáttmála Sameinuðu þjóðanna er gert ráð fyrir því, að starfsemi Öryggisráðsins verði ekki jafn áhrifarík eins og atlast hefur verið til, og þessvegna eru sett fyrirmæli um það í 51. grein sáttmálans, - að engin ákvæði þessa sáttmála skuli takmarka hinn órjúfanlega rétt ríkis til sjálfsvarnar, eitt sér eða með öðrum ríkjum, ef ráðist er með herveldi á meðlimi hinna Sameinuðu þjóða þangað til Öryggisráðið hefir gert þær ráðstafanir, sem nauðsynlegar eru til varðveislu neimsfriðar og Öryggis. Ráðstafanir gerðar af meðlimunum við framkvæmd þessa sjálfsvarnarréttar skulu undireins tilkynntar Öryggisráðinu og skulu þær á engan hátt skerða vald og ábyrgð Öryggisráðsins samkvæmt þessum sáttmála til að hefja hvenær sem er þær aðgerðir, sem það álitur nauðsynlegar til að varðveita eða koma á aftur heimsfriði og Öryggi.

Þarna er beinlínis gert ráð fyrir og atlast til þess, að einstök ríki geti innan bandalags hinna Sameinuðu þjóða, gert sín á milli bandalag til þess að halda uppi friði og Öryggi á þeim landssvæðum sem þær eru.

Einstaka þjóðir, eins og þjóðirnar í Austur-Evrópu, hafa alveg án þess að leita til þess samþykkis - eða einu sinni að tilkynna það - Sameinuðu þjóðunum fyrir löngu stofnað hernaðarbandalög sín á milli og sú hernaðarsamvinna hefur nú á síðustu

vikum ennþá verið stórlega augin með XXX þeirri samsteypu, sem gert er ráð fyrir að Molotov, fyrrv. utanríkisráðherra Sovétríkjanna, standi fyrir í því skyni að auka fjárhags- og hernaðarstyrk þessara ríkja.

Þegar lýðræðisríkin þannig sáu vilja hinna til þess að halda uppi oflugum hernaðarsamtökum þá var það mjög að vonum, að önnur ríki vöknðu til vitundar um, að þau með varnarleysi sínu og aðgerðarleysi beinlínis byði hættu og árásum heim. Þessvegna var það að hinar friðsömu þjóðir, Belgía, Holland og Lúxemborg, sem fyrir síðustu styrjöld héldu mjög uppi hlutleysi sínu og héldu að jafnvel þó að á þær yrði ráðist mundi það vera gert vægilegt, ef það þeir hefðu sig hvergi í frammi, en lærðu dálítið annað þegar Rotterdam var bombarderað af Þjóðverjum og ráðist þann í öll ríkin þrjú. Þessar friðsömu þjóðir, sem höfðu fengið að kenna á því hvað hlutleysið kostaði, þær stofnuðu þessvegna til náinnar samvinnu sín á milli, sem síðar var útgíkkuð til tveggja stórvelda, þ.e.a.s. Frakklands og Bretlands. Og þessar þjóðir mynduðu hernaðarbandalag sín á milli, svo sem ráð er fyrir gert í 5b. grein sáttmálans.

Síðan var það að utanríkisráðherra Kanada stakk upp á því, að þetta bandalag yrði stækkað þannig að það tæki til allra þjóða við Norðanvert Atlantshaf, þeirra sem með vildu vera. Þessi uppástunga fékk góðar undirtektir í Bandaríkjunum og síðan hefur verið unnið að undirbúningi þess máls, þannig að í síðustu viku var textinn að bandalags-sáttmálanum gerður almenningi kunnur - og okkur Íslendingum þá jafnframt formlega boðin þátttaka. En samhliða sem að þessu hafði verið unnið hafði

það gerzt að skandinavisku þjóðirnar þrjár, Danir, Norðmenn og Svíar höfðu einnig, samkvæmt 51. grein sáttmálans, leitast við að koma á varnarbandalagi sínu á milli, en það farið út um þúfur og það orðið til þess, að fyrst og fremst Norðmenn með göfugu fordæmi en síðar einnig Danir á djarflegan hátt, ákveðið að taka þátt í þessum samtökum þjóðanna við Norður-Atlantshaf.

Af því sem ég hefi sagt, er ljóst, að til þessara samtaka er stofnað vegna þess, að Sameinuðu þjóðirnar hafa af þeim ástæðum, sem einræðisríkjunum einum er að kenna, ekki heppnast að gegna því verkefni sem þeim var atlað. Norður-Atlantshafsbandalagiðu er einungis atlað að halda uppi friði og reglu í heiminum, og þá fyrst og fremst á því landssvæði sem það tekur yfir. Og eins og ég sagði áðan, að þó að skiljanlegt sé, að allari þjóðir hafi áhuga fyrir slíku bandalagi, þá mætti þó atla að engin þjóð hefði þar ríkari hagsmuni að gæta heldur en Íslendingar, sem vitað er um að byggja það land, sem hefur úrslita hernaðarþýðingu á þessum slóðum og þar sem við erum þjóð, sem ekki getum varið okkur sjálf hvað sem í skerst. Og eigum því allt undir því, að aðrir en við höldum uppi friði og reglum í þessum heimshluta.

Allir aðrir geta að einhverju leyti varið sig sjálfir. Við ~~XXX~~ einir eigum allt undir öðrum í þessu efni og eigum þessvegna meira en allir aðrir undir því, að þau samtök, sem gerð eru, séu gerð með okkar hagsmuni fyrir augum, að tekið sér réttmætt tillit til okkar óska og þarfa við ákvarðanir þær sem gerðar eru innan þessara samtaka.

Menn minnst þess nú, að það var fyrst ~~XXXXXX~~ farið að tala um það, - að ég hygg seinnipartinn í nóvember síðastliðnum - að Ísland kynni að eiga kost á því

að verða þátttakandi í þessu Norður-Atlantshafsbanda-
lagi. Um svipað leyti og það kom fram í blöðum og
fegnum, að Ísland mundi eiga kost á þessu, gátu
þeir sem fylgdust með erlendum blöðum lesið, að
það stæði til ákaflega mikil friðar-hersókn, sem
svo var kallað, frá Moskva. Það var sem sagt vegna
þess að Atlantshafsbandalagið var í undirbúningi,
að þá var það skipulagt af Rússum og kommúnistum um
heim allan, að hefja heilmikla "friðarsókn", sem
þeir kölluðu, p.e.a.s. sókn, sem átti að verða til
þess að koma í veg fyrir að Þjóðirnar gengju í þetta
fyrirhugaða Atlantshafsbandalag til þess að þar
yrðu varnarlausar fyrir árásarríki, sem vildi beita
valdi sínu á þann veg.

Það var eftirtektarvert að í fegnunum að þessu,
var strax tekið fram, að kommúnistar sjálfir mundi
ekki verða látnir hafa sig ~~XXX~~ mjög mikið í frammi,
heldur mundi verða reynt að velja til þess fjörlands-
ástarfélög, presta einstaka, sem létu sig til þess
hafa, lækna og annað slíkt fólk, sem ætla mátti að
hefði gott eyra njá almenningi, en hefði ekki
skilning á málum, svo það væri líklegt til að ganga
jafnþykkalegra erinda eins og þessara.

Þetta mátti lesa í erlendum blöðum seinni
partinn í nóvember og hér á Íslandi varð bókstafleg
staðfesting á þessu 1. desember, hinum gamla Þjóð-
háttíðardegi Íslendinga - þegar háttíðahöld stúdenta
og Ríkisútvarpið var mistnotað á þann veg, að einn
hempuklæddur háskólakennari var hafður til þess að
hefja þar fyrstur manna umræður um þetta fyrirhugaða
Atlantshafsbandalag, og á þann veg að spilla fyrir
að Íslendingar tækju þátt í því.

Þetta varð til þess að umræður um þetta mál
hófust hér á landi nokkuð fljótt og í rauninni fyrr
eða síður heldur en fullar upplýsingar lágu fyrir

um málið. En vitanlega var ekki hægt að láta fjandmenn málsins eina talast við heldur varð, eftir því sem fong stóðu til, að gera mönnum grein fyrir hinni hliðinni, sem gert var einna skilmerkilegast af formanni Sjálfstæðisflokksins í áramótagreini hans, og einnig af forsætisráðherra í áramótaraðu.

Eftir að þessi blaðaskrif höfðu hafðist um að Island kynni að gerast - eða eiga kost á því, - að ganga í Atlantshafsbandalagið, bar það einstöku sinnum á góma í umræðum milli mín og sendiherra Bandaríkjanna hér, en þá/^{enn}lá ekkert efnislega fyrir málið, þannig að ekkert var um það að segja.

Það var ekki fyrr heldur en 5. janúar, s.l. sem sendiherra Bandaríkjanna kom á skrifstofu mína samkvæmt beiðni sinni og þann sama dag skrifaði ég niður minnisseðil um það, sem fram fór. Og það sem máli skiptir úr honum um afstöðu mína er þetta:

"Miðvikudaginn 5. janúar 1949 kom sendiherra Bandaríkjanna, Mr. Butrick, á skrifstofu mína samkvæmt beiðni sinni. Erindi hans var að afhenda mér minnisblað með frásögn um Norður-Atlantshafsbandalagið. Er ég hafði lesið frásögnina sagði ég, að afstaða Íslendinga til máls þessa mundi vera komin undir nánari vitneskju varðandi nokkur atriði og dytti mér þá fyrst í hug, án þess að vilja segja nokkuð um málið á þessu stigi, hvort ætlunin væri að Íslendingar hervæddust sjálfir og skuldbindi sig til þess, og ~~XXX~~ einnig, hvort hér ætti að dvelja her á friðartímum."

Þetta voru þær fyrstu athugasemdir sem ég gerði jafnskjótt og ég hafði lesið þá nokkuð ónákvæmu frásögn um bandalagið, sem mér þarna var gefin og kemur þarnar glögglega fram, að ég taldi

"Ætlunin með þessari orðsendingu var ekki að aftaka um þátttöku í þessu bandalagi heldur að opna dyrnar fyrir umræðum um það, en með þeirri varð, að Íslendingar tæki engar skuldbindingar á sig fyrr heldur en þeir jafnóðum vissu hvað í þeim fælist. Staða Íslands væri líka sérstæð vegna þess að við hefðum beyg af að hafa hér erlendan her á friðartímum, en þá kæmi hitt, hvort það væri nokkuð öryggi í þessum samningi ef engar varnir ættu sér stað. Allt þetta yrði að meta, en þó væri sú skoðun ákaflega rík, bæði hjá fylgjendum ríkisstjórnarinnar og hjá stjórninni sjálfri, að það væri of dýru verði keypt að láta hermenn dvelja hér á friðartímum fyrir það öryggi, sem við slíkt fengist."

Þarna var sem sagt aftur tekið fram, að herstöðvar og her á friðartímar mundi ekki verða hægt að fallast á en óskað um þetta nánari umræða.

Eftir að þessi orðaskipti og skilaboð höfðu farið fram varð nokkur dráttur á málinu. Það var að vísu minnst á það ^í nokkrum samtölum, en efnislega höfðu þau ekki þýðingu vegna þess, að stöðvun varð á málinu í Bandaríkjunum, fyrst vegna utanríkisráðherraskipta þar, síðar vegna nokkurs ósamkomulags milli Bandaríkjastjórnar og Bandaríkjaþings varðandi orðalag á einstökum greinum og síðan vegna þess, að skandinavíska varnarbandalagið blandaðist inn í málið, koma utanríkisráðherra til Washington og önnur fleiri atriði.

Það var því ekki fyrr heldur en 9. marz sem á ný var komið til íslensku stjórnarinnar með ákveðna frásögn af því, hvað þessari samningsgerð líði. Þá var sagt að hún væri svo langt komin, að nú mætti telja tímabært að hefja þar umræður, ~~XXXXX~~ um einstök atriði samningsins sem ég hafði látið uppi í orðsendingu okkar 12. janúar, að ég teldi nauðsynlegar

áður heldur en Íslendingar gatu tekið nokkra afstöðu til málsins. En í þeirri orðsendingu, sem mér var afhent 9. marz var látið uppi, að hattulegt væri að vitorð gæti átt sér stað milli fulltrúa Bandaríkja-stjórnar og fulltrúa ~~XX~~ Íslensku ríkisstjórnarinnar.

Þetta varð til þess að ég þá þegar eða einum eða tveimur dögum síðar, gerði um það tilloğu í ríkisstjórninni og til stuðningsflokka stjórnarinnar, að ég ásamt tveim öðrum ráðherrum, einum frá hverjum flokki, færi vestur um haf til þess að við gætum kynnt okkur málið til hlítar. Þetta var samþykkt af réttum aðilum og við fórum svo sem til hafði verið átlást í þessa rannsóknarför.

Um þá för höfum við samið all ítarlega skýrslu. Eins og gefur að skilja er margt í slíkri skýrslu sem ekki nentar, þó að það séu engir leyndardómar, þá nentar það ekki að láta það allt eða lesa það allt upp, a.m.k. þegar í stað, en aðalatriðin í því sem kom fram af hálfu beggja ~~XX~~ komu hinsvegar fram strax í fyrsta samtalinu, sem ég og félagar mínir áttum við utanríkisráðherra Bandaríkjanna og vegna þess að þetta skýrir að mestu grundvöll málsins þá ætla ég nú að lesa orðrétt meginhlutann af því sem við skráðum um það að hefði farið okkar í milli á fundi sem haldinn var mánudaginn 14. marz í utanríkisráðuneytinu í Washington: Þar segir:

"Bjarni Benediktsson skýrði frá því að ráðherrarnir væru komnir til Washington til þess að kynna sér efni hins fyrirhugaða Atlantshafssáttmála. Sagði hann að Island væri mjög hlynnt náinni samvinnu við hin vestrænu lýðræðisríki en hinsvegar hefði Island þá sérstöðu að hvorki hefði það eigin her né gæti haft, né heldur gæti komið til greina að útlendur her fengi að hafa þar aðsetur á friðartímum og gildi það sama einnig um herstöðvar. Væri

Þessvegna ekki ljóst, hvort rúm væri fyrir Ísland meðal samningsríkja.

Dean Acheson utanríkisráðherra Bandaríkjanna svaraði þessu svo, að hann vildi taka skýrt fram, að Bandaríkjastjórn myndi ekki reyna að hafa nein áhrif á Íslensku ríkisstjórnina varðandi þátttöku í samningnum og væri það mál sem Íslendingar sjálfur yrðu algjörlega að ákveða. Hinsvegar vildi hann að ^{sem}ljósastar upplýsingar lægju fyrir til þess að Íslenska stjórnin gæti á grundvelli þeirra tekið endanlega afstöðu til málsins. Rakti hann efni samningsins. 1. grein færi um friðsamlega úrlausn deilumála í samræmi við sáttmála Sameinuðu þjóðanna. Í 2. grein væri yfirlýsing þess efnis, að Öryggi aðilanna yrði best eftt með því að treysta grundvallarreglur lýðræðisins, því að ljóst væri að lýðræðisríkin mundu aldrei geta hafið árásarstríð. 3. grein gerði ráð fyrir viðeigandi ráðstöfunum aðilanna til þess að efla möguleika hvers fyrir sig og allra í ~~XXIX~~ sameiningu til þess að standast vopnaða árás. Framkvæmdin á þeirri grein yrði eftir atvikum. Þannig myndi t.d. ríki sem aldrei hefði haft her ekki þurfa að mynda hann nú. Gert væri hinsvegar ráð fyrir því, að hvert ríki legði það af mörkum, sem hægt væri að atlast til af því með sanngirni, en ljóst væri t.d. að ekki kæmi til mála að neitt samningsríki óskaði að hafa her í öðru þátttökuríki á friðartímum - eða herstöðvar.

Í 4. grein væri gert ráð fyrir því að aðilar bæru ráð sín saman ef ~~XX~~ Öryggi einhvers ~~XXXX~~ þeirra væri í hættu. Í 5. grein væri því lýst yfir, að vopnuð árás á einn aðila væri jafnframt vopnuð árás á alla hina. Væri það í algjöru samræmi við 51. grein sáttmála Sameinuðu þjóðanna, þ.e.a.s. sameiginleg sjálfs-
vörn.

Sagði Acheson að samkvæmt samningum mundi hver aðili gera þær ráðstafanir sem hann teldi nauðsynlegar, þar á meðal hernaðarráðstafanir. Sá spruning hefði risið hvort t.d. Danmörk mundi þurfa að lýsa stríði á hendur því ríki sem réðist á Alaska, en engin slík skuldbinding fælist í samningnum. Það væri tvímálalaust á valdi hvers aðila að ákveða sjálfst bona fide - í góðri trú - hvað það gæti og vildi gera eftir atvikum. Þá væri og í samningnum yfirlýsing um það, að ekkert ákvæði hans bryti í bága við sáttmála Sameinuðu þjóðanna, enda skyldu ráðstafanir samkvæmt honum einungis gerðar meðan Öryggisráðið gæti ekki gert nauðsynlegar aðgerðir. Loks væri tekið fram, að samningurinn skyldi gilda í 20 ár, en gert væri ráð fyrir því að endurskoðun gæti farið fram að 10 árum liðnum.

Bjarni Benediktsson spurði hvort það væri rétt skilið, að hvert ríki ákvæði algjörlega sjálfst hvaða ráðstafanir það vildi gera ef um vopnaða átás væri að ræða, eða hvort hinir aðilarnir gætu ~~EX~~ haft einhver áhrif í því efni.

Acheson sagði að ráðið (Council) gæti gert tillogur um það, hvað æskilegt væri að hvert ríki gerði, en hver aðili mundi ákveða endanlega sjálfur sbr. which it deems necessary, sem það telur nauðsynlegt."

Ég skal nú ekki þreyta ykkur með meiri upplestri. En þarna kemur fram aðalkjarni þessa máls. Annarsvegar það að við skýrðum hiklaust og ákveðið frá í ~~XXXXXX~~ hverju sérstaða okkar væri fólgin og hinsvegar, að utanríkisráðherra ~~XXXXXXXXXXXX~~ Bandaríkjanna tekur í einu og öllu undir þá sérstöðu, gerir engar athugasemdir við hana og segir um það, sem hefur verið reynt að gera mest tor-

tryggilegt hér, að því fari svo fjarri að nokkurt ríki verði skyldað til þess að hafa erlendar herstöðvar á friðartímum, að það mundi ekki koma til mála að neitt ríki mundi óska þess, að fá slíkar herstöðvar,, hvað þá að um skyldu væri að ræða.

Eftir þetta grundvallarsamtal ræddum við svo ítarlega um einstaka greinar í þessum sáttmála, og því er ekki að neita að viðsettum okkur í þá aðstöðu að líta á sáttmálann með svipuðum augum eins og andstaðingar hans hér á landi mundu reyna að gera. Við reyndum að finna á nonum snögga bletti og krefjast skýringa og ótvíræðra yfirlýsinga um það, hvað í þessu fælist.

Það var til dæmis þriðja greinin. Ég geri ráð fyrir að þið hafið kynnt ykkur efni sáttmálans svo ég fer ekki að lesa hann hér allan upp. En það er t.d. þriðja greinin, sem er ein af þeim sem mest hefur verið gagnrýnd. Þar segir:

"Með það fyrir augum að ná betur markmiðum samnings þessa munu aðilarnir hver fyrir sig og í sameiningu varðveita og efla möguleika hvers um sig og allra saman, til að standast vopnaða árás með stöðugum og virkum eigin átökum og gagnkvæmri aðstoð."

Við skulum athuga hvort það kemur til greina, að hin ríkin geti þvingað nokkuð eitt ríki til þess að gera ákveðna hluti samkvæmt þessari grein. Nei, auðvitað kemur slíkt ekki til greina var hið alveg ótvíræða svar. Enna skulum við sjálf örhlítið hugleiða hvort það væri líklegt, að Bandaríkin sjálf mundu ganga inná ~~XX~~ það gæðu samkvæmt þessari grein lagt á það skuldbindingar. Menn eru að tala um það hér, að samkvæmt þessari grein væri nægt að skylda okkur til þess gegn vilja okkar að hafa erlendar herstöðvar, erlendan her og jafnvel að fara að víg-

búast sjálfir. Að aðrir gátu skipað okkur að gera þetta samkvæmt þessari grein.

Nú er þessi grein auðvitað ekki samin með okkur fyrir augum. Hún er samin með allt annað fyrir augum. Hún er fyrst og fremst samin með það fyrir augum, að samkvæmt þessari grein ætla Bandaríkin að láta öðrum þjóðum í té vopn. Aðrir þjóðir, þótt okkur finnst þaþundarlegt, sem sagt í þeirri aðstöðu að þar vilja verja sig sjálfar, treysta sér til þess að vissu marki með aðstoð annarsstaðar frá. Og í þriðju greininni er gert ráð fyrir því, að slík aðstoð væri veitt. En gatuð þið hugsað ykkur að Bandaríkin mundi ganga inn á fyrirmæli sem gerði það að verkum, að meiri hluti þeirra - já átta, tíu, ellefu, tólf ríkja, sem verða þarna meðlimir, að þeir geti skyldað Bandaríkin til þess að láta eins mikið af hendi eins og þessum ríkjum sýnist. Haldið þið ekki að Bandaríkin sjálf hljóti að áskilja sér að hafa úrslitaráðið um það, hversu mikið þau láti af hendi. Um þetta þarf ekki að spyrja, þetta liggur svo í augum uppi. Bandaríkin mundu aldrei samþykkja það að Íslandi, Lusembourg, Noregur, Danmörk, Holland, og Belgía gætu með meiri hluta samþykkt ákveðið, að Bandaríkin ættu að verja auðlindum sínum á þann veg, sem þessum ríkjum kæmi best. Að halda slíku fram er svo mikil fjarstaða, að það þarf ekki að eyða orðum að henni.

En ef það stæðist, sem andstaðingar þessa samnings halda fram hér á landi, að við verðum skyldaðir til þess með meiri hluta atkvæði, að láta í té frá okkur, án okkar vilja, eitthvað samkvæmt þessari grein, þá verða þeir á sama hátt að viðurkenna hliðstaða skyldu gagnvart Bandaríkjunum. Og meira vald til ~~XXXX~~ ^{handa} smáþjóðar, heldur en þeim hefði

verð fengið með slíku ákvæði, hafi menn aldrei getað hugsað sér - og hafa þeir aldrei getað hugsað sér. Vegna þess að það er alveg ótvírætt að jafnvel þó litið væri á 3. greinina þá er það greinilegt, að þegar tillit er tekið til venjulegra lagaskýringa, og þess að samningurinn er gerður milli fullvalda ríkja, - þá er það greinilegt að hvert ríki hefur ~~XXX~~ úrslita ákvörðunarvald um það, sem það lætur í té samkvæmt henni.

En til viðbótar kemur svo 9. grein. Þar segir um samstarf aðilanna, en það samstarf er ekki ríkara en þar segir: "Aðilarnir stofna sér ráð og skal hver þeirra eiga þar sæti til þess að athuga mál, sem snerta framkvæmd þess (samnings þessa)." Eiga þar ~~XX~~ sæti til þess að athuga mál, sem snerta framkvæmd samnings þessa.

Framkvæmd samningsins á einungis að vera hjá þessu ráði og það ekki til að ákveða mál, sem snerta framkvæmd samnings þessa, heldur til þess að athuga mál, sem snerta framkvæmd þess.

Ráðinn skal þannig fyrir komið, að það geti komið til fundar tafarlaust hvenær sem er. Ráðið skal setja á stofn þær undirnefndir, sem nauðsynlegar kunna að þykja. ~~XXXXXXXX~~ Einkanlega skal það stofnsetja þegar í stað varnarnefnd, er geri tillögur um ~~XXXX~~ ráðstafanir til framkvæmdar 3. og 5. grein.

Varnarnefndin á ekki að gera ákvæðanir um ráðstafanir til framkvæmdar 3. og 5. grein, heldur er geri tillögur um ráðstafanir til framkvæmdar 3. og 5. grein.

Þarna segir þerum orðum, að þessi samkoma má eingöngu gera tillögur - og til hverra gerir hún tillögurnar - til þeirra einstöku ríkja, sem hvert um sig hefur úrslitaráðin varðandi það efni, sem það ríki snertir eða á að láta í té.

Til viðbótar þessu, sem er alveg ótvírætt, þá spurðum við ítarlega um þetta og af hálfu Bandaríkjamanna var því lýst yfir og lögð áhersla á, að samkvæmt þessari grein væri fyrst og fremst um "moralska" yfirlýsingu að ræða þess efnis, að ríki vildu standa saman - en jafnframt væri gengið út frá því, að hver aðili gerði það sem hann gæti, eftir því sem sanngjarnt mætti teljast. Ef hinsvegar væri neitað um aðstoð gæti hin ríkin ekkert gert við því frá lagalegu sjónarmiði og væri t.d. ljóst, að ekki væri hægt að bera málið undir dómstól.

En í því sambandi var svo ítarlega spurt um það og í framhaldi af þessu, hvort/^{að} það yrði talið sanngjarnt að krefjast þess af Íslendingum að þeir létu í té her og herstöðvar á friðartímum eða vígbyggj-ust sjálfir. Það var í raun og veru óþarfi að spyrja um það eftir hinar skýlausu yfirlýsingar utanríkisráðherra sjálfs, en við gengjum mjög ítarlega á þá, og það var hvað eftir annað yfirlýst, svo að ekki verður um deilt, að fullur skilningur væri sýndur varðandi sérstöðu Íslands, og að sérstöða Íslands væri ekki aðeins sýndur fullur skilningur af Bandaríkjamönnum heldur einnig af Bretum, sem að hefðu sérstaklega fjallað um það mál, og af öllum ríkjunum, sem hefðu nærri þessari samningsgerð komið, vegna þess að þau hefðu rætt sérstöðu Íslands.

Það var enn fremur viðurkennt, að Ísland hefði engan her og ætlaði ekki að stofna her og þetta var viðurkennt að væri eðlileg og sjálfsgöð afstaða Íslendinga. Að ekki kæmi til mála að erlendir her ~~XXXX~~ eða herstöðvar yrðu á Íslandi á friðartímum.

Um þetta liggja fyrir jafn ótvíræðar yfirlýsingar eins og ég hefi hér lesið upp, ~~XXXXXX~~ vegna þess að ég hefi lesið þær orðréttar upp eins og þær voru gefnar.

Ég held að það hafi ekki verið hægt að fá betri skýringar á þessum atriðum en við fengum.

Þriðja greinin skýrir sig auðvitað sjálf í augum þeirra manna, sem ~~HKX~~ kunna að skýra saminga. Hún verður ennþá ótvíræðari þegar hún er borin saman við 9. greinina, en eftir þau samtöl sem átt hafa sér stað og þær ótvíræðu yfirlýsingar, sem við höfðum gefið - og þær ótvíræðu yfirlýsingar sem utanríkisráðherða Bandaríkjanna hefur gefið og hans aðstoðarmenn, allir í ~~MK~~ embættisnafni og að viðlogðum sínum embættisheiðri þannig að ekki verður um deilt - þá er það svo ótvírætt sem frekast er unnt, að þess verður aldrei óskað af Íslendingum að þeir stofni eigin her, að þeir vígbúist, að þeir hafi erlendan her hér að friðartímum, að þeir hafi erlendar herstöðvar hér á friðartímum.

Og hvað eru það nú margar af fundarsamþykktunum, sem kommúnistar hafa með hörmungum fengið í gegn, sem þeir hafa einnig fengið í gegn á þeim forsendum að menn væru á móti bandalagi ef það hefði í för með sér erlendan her, erlendar herstöðvar eða eigin her Íslendinga. Andstaðan þessu er eingöngu byggð á því, að þetta sé samfara samningningum. Jafnvel kommúnistar sjálfir, að undanteknum Brynjólfi Bjarnasyni, sem nafði meiri ærlegheit þá en stundum áður norðu hans félagar, fengu sig til þess að lýsa því yfir 2. janúar í Listamannaskálanum hér út, að þeir vildu hafa samvinnu við Vesturveldin - lýðarðisríkin - aðeins ef ekki kæmi til greina þessi atriði sem ég nú taldi upp.

Nú er sannað að þessi ~~XXXXXXXXXXXX~~ atriði koma ekki til greina. En þið sjáið að þessi lýður, ekki aðeins kommúnistarnir, heldur einnig hinir hempuklæddar skósvæinar þeirra og dindilmenn, þeir hafa aldrei verið heldur en þeir eru þann dag í dag. Það

er vegna þess, að það sem þessir menn eru á mofi
er fyrst og fremst að Íslendingar séu lýðraðisþjóð.

Það sem þeir vilja, er, að Ísland verði notað sem
skammbýssa ~~XX~~ eða rýtingur til þess að reka í bakið
á okkar vinapjóðum. En hver Íslendingur vill
verða sá niðingur, að það verði eftirsagan um okkar
kynsláð. Minsta kosti ekki ég og ég treysti því
að enginn Sjálfstjórnismaður eða neinn góður Íslend-
ingur annar, hvar í flokki sem hann er, vilji ljá
sig til slíkra þrælbrugða.

Þá hefur því verið haldið fram, að við mundum
verða skyldugir samkvæmt 5. grein til þess að segja
þörum þjóðum stríð á hendur vegna þess, að þar er
talað um að ríkin eigi að gera þar ráðstafanir, sem
hvert um sig telur nauðsynlegt, þar á meðal beiting
vopnavalds. Nú kemur það alveg glögglega fram í
þessari 5. grein, sem verður að skýra á sama veg
~~XXXX~~ með hliðsjón af 9. grein, eins og ég gat um 3.
grein áðan, að það er ennþá skýlausara kveðið að
orði þar, að ^{það er} /hvert ríki um sig, sem þetta ákveður.
Þannig að það kemur ekki til greina, að Íslendingar
þurfi að beita vopnavaldi nema þeir sjálfir ákveði.
Þar sem við höfum tilkynnt og göngum inn í bandalagið
á þeirri forsendu að við höfum engan her og ekkert
vopnavald, þá kemur ekki til greina að þessa verði
krafist af okkur. Enda er því berum orðum, samkvæmt
okkar fyrirspurn, lýst yfir af hálfu Bandaríkjamanna
að samningurinn taki aðeins til hernaðarságerða,
ef atvik séu slík að til þeirra geti komið. T.d.
mundu þar ekki koma til greina af hálfu ríkis, sem
engan her hefði. Þetta er ótvírett og liggur þar að
auki í eðli málsins sjálfs, svo að það þarf ekki að
óttast að til slíks komi.

Úr því að Íslendingar eru ekki skyldaðir til
þess að ~~XXXX~~ koma upp her, þá verða þeir ekki skyld-

aðrir til þess að ~~XXXXXX~~ taka þátt í beinum hernaðar-
aðgerðum. Þánda kom það glögglega fram í umræðunum,
að menn hugsuðu sér að staða Íslands yrði ekki
ósvipuð því, sem var í síðustu styrjöld þegar Ís-
lendingar, með samþykki eftir að hverndarsáttmál-
inn var gerður, létu landið í té til vissra hernaðar-
eða varnarráðstafana, en ~~XXXXXX~~ fóru þó aldrei sjálfir
í ófriðina. Það kom einnig glögglega fram í umræð-
unum, að það væri algjörlega undir mati hvers ein-
staks ríkis sjálfs komið, hvort það færi í ófrið
eða ekki.

Ófriðaryfirlýsing af hálfu ríkis, sem engan
her hefur, hefur auðvitað litla þýðingu þó að komm-
únistar vildu vorið 1945 láta okkur fara í ófrið,
eftir að aðrir ~~XX~~ voru búnir að leggja þjóðverja
af velli, en hugmyndin að því var nú komin frá
Sovéthofðingjunum austur í Moskva og þessvenga ekki
að furða þó að kommúnistar féllust á það.

Að öðru leyti ræddum við ítarlegaum einstakar
greinar samningsins; um það hvort að kostnaður mundi
verða ~~XX~~ þessu samfara og annað slíkt, sem ekki
kemur til greina fyrir okkur.

Það sem þá er í raun og veru eftir úr því að
við erum búnir að fá ~~XXXXXXXXXXXXXXXX~~ viðurkennt bæði
samkvæmt texta samningsins sjálfs og samkvæmt ótví-
ræðum og margendurteknum yfirlýsingum forráðamanna
Bendaríkjanna, yfirlýsingum sem þeir gefa ekki aðeins
í sínu nafni heldur í nafni allra þeirra þjóða, sem
hafa staðið í þessum samningum. Það sem þá verður
eftir er það: Hvaða Öryggi fær Ísland við þessa
samningsgerð. Það er sama spurningin eins og ég
bar fram 12. janúar.

Úr því að sérstaða okkar er slík, að við höfum
ekki her og viljum ekki láta her eða herstöðvar hér

á landi á friðartímum, er þá nokkuð öryggi samfara þessum samningi?

Mér virðist að frá sjónarmiði Íslands hljóti svarið að velta á þessu; að undir þessu sé það endanlega komið - svarinu við þessu - hvort við viljum gerast aðilar í þessu bandalagi eða ekki.

Það er ekki nóg að það verði tekið tillit til okkar sérstöðu. Það má segja að það sé sjálfsagt. En eitthvað er það sem við verðum að vinna við það að ganga í þetta bandalag.

Ég skal ekki í kvöld ræða um þann ávinning sem er af því, að við styrkjum aðrar lýðræðisþjóðir; að við komum í veg fyrir að land okkar verði, eins og ég sagði áðan, ég skal ekki ræða frekar um það að land okkar verði notað sem rýtingur eða skambýssa gegn þeim lýðræðisríkjum, sem okkur eru skyldust að menningu og hugsun. Ég skal heldur ekki ræða um það, hverja þýðingu fyrir friðinn í heiminum slík samningsgerð sem þessi hefur. Og ef við teljum að samningsgerðin ~~XX~~ í heild geri ólíklegra að ófriður brjótist út - og ekki er það alveg þýðingarlaust fyrir okkur - þá er það að vissu leyti ekki óeðlilegt að það verki/einhverju leyti á ákvarðanir Íslendinga að þeir vilji frekar vera með þeim samningi, sem stuðlar að heimsfriði, heldur en að þeir vilji vera utan við þá göfugu viðleitni.

En það sem við verðum fyrst og fremst að meta hreinlega út frá eigingjörnu sjónarmiði; hver er okkar vinningur við að ganga í þetta bandalag. Verðum við betur eð verr sett en við vorum áður.

Þá er ein hofuðstaðreynd, sem ég hef minnst á áður, en ~~en~~ við verðum að hafa í huga - og jafnvel kommúnistarnir játa öðru hvoru ~~XXXX~~ þó þeir beri á móti henni aðra stundina - og hún er þessi, að

vegna legu landsins þá mega Íslendingar eiga það víst, að landið verður dregið inn í næstu styrjöld. Svo þýðingarmikið sem landið var í síðustu styrjöld - og þá var það dregið inn í styrjöldina og hér komu Bretar á móti okkar vilja að forminu til og Bandaríkin að forminu til með okkar vilja og eftir okkar ósk - svo þýðingarmikið sem landið var þá, þá er alveg öruggt að landið er miklu þýðingarmeira í næstu styrjöld heldur en það var. Og það er alveg öruggt - eins víst og við erum öll hér inni - að ef Ísland væri varnarlaust og lægi opið fyrir hverjum sem hingað yrði fyrstur að koma, þá mundi árásarríki - og lýðræðsirríki er aldrei árásarríki - þá mundi árásarríki gera tilraun til þess að hremma Ísland.

Þá er alveg öruggt ef við göngum út frá því, að Rússar hefji styrjöld, sem við vonum að þeir og heimurinn beri gæfu til að þeir geri aldrei, að þá mundu Rússar reyna að hremma Ísland. Og þeir mundu hremma Ísland ef Ísland yrði ekki varið.

Kommúnistarnir vita ósköp vel hvað þeir vilja. Þeir vilja láta Rússa, sína trúbræður, sitt sanna föðurland Rússland, þeir vilja láta það hremma Ísland til þess að Ísland verði notað á þann veg sem ég nefndi til eyðileggingar lýðræðisþjóðunum.

Það er þetta sem fyrir þessum mönnum vakir. Þeir eru ekki að hugsa um okkar hag. Þeir eru að hugsa um sigur hins alþjóðlega kommúnisma. Við getum verið á móti þeim - og ég er á móti þeim og ég treysti því að þið og yfirgnæfandi meiri hluti þjóðarinnar sé á móti þeim - en þeir haga sér á rökréttan og skynsamlegan hátt þegar þeir vilja að Ísland sé varnarlaust. Á þann eina hátt geta þeir gagnað sínu sanna föðurlandi; sinni hugsjón sem þeir vilja lifa og deyja fyrir - sigri hins alþjóðlega kommúnisma.

Ög hvort halda menn að sé líklegra til árnagurs að treysta því að einhver komi ámtalað til þess að verja okkur eftir að við höfum neitað vörn hans - hvað halda menn þá að hann taki mikið tillit til okkar. Hvort haldið þið að það sé öruggara að hafa þann hátt á, þegar við vitum af hattunni og vitum hvaðan hattan ógnar, hvort halda menn að sé öruggara að hafa þann veslmannlega hátt á eða hinn að segja: Við sjáum og skiljum hattana. Við verðum ekki með í neinni árás - en ef svo illa fer að ófriður brýst út þá viljum við hafa til þær ráðagerðir áður um það, hvað eigi að gera okkur til hjálpar. Ráðagerðir sem við erum með í að semja; ráðagerðir sem gerðar eru eftir okkar þörfum og óskum

Ef íslenska þjóðin vill ekki fórnna því fyrir fullveldið og frelsið að taka þátt í slíkum ráðagerðum hverju vill hún þá fórnna til þess að vera til. Hún vill fórnna því að verða að fórnna landi á altari hinna blóðugu einræðisherra, sem kommúnistarnir eru erindrekar fyrir hér á landi.

Ég hef nú rakið þetta mál eins og það liggur fyrir. Kannske ekki farið út í öll einstök atriði eins og skyldi en þó er mál mitt orðið fulllangt og skal ég því ekki lengja það.

Það var hér fyrir nokkrum vikum að ég var í samkvæmi, þar sem einn af þjóðvarnarmönnum, greindur og gegn maður, heitir dr. Broddi Jóhannesson, hélt skemmtilegt erindi. Hann sagði að sér hefði nýlega dreymt að hann hefði verið að glíma við mann, sem ekki væri til og lýsti því hversu hann hefði getað orðið óskaplega reiður út af þessari glímu.

Ég held að þetta hafi verið alveg sönn dæmisaga um baráttu þeirra svokölluðu þjóðvarnarmanna, sem ekki eru kommúnistar. Þeir hafa verið að glíma

við draug eða mann sem ekki er til. Þeir hafa verið að telja sjálfum sér og öðrum þrá um, að eitthvað allt annað felist í þessum Atlantshafs-sáttmála, heldur en í honum felst.

Nú er það komið á daginn, að öll þau rök, sem þessir menn í fyrstu höfðu á móti sáttmálanum, eru fals og tyllirök sem ekki eiga við neitt að styðjast. Ef þeir halda áfram baráttunni þá er ljóst, að ~~ÞXXX~~ hafa ekki verið að berjast af þeim sökum er þeir sögðu, heldur vegna þess að þeir eru verkfæri annars, sem við erum að berjast við., ~~ÞXXXXXX~~ og því miður er til og það er rússneski einræðisdraugurinn, sem hefur ~~ÞXXXXXX~~ glennt hramma sína yfir þetta litla og friðsama land með þeirri fimmtu herdeild, sem hann kostar hér á landi.

Það er þessi fimmta herdeild sem er hin raunverulegi óvinur þessarar þjóðar. Það er hún sem ekki aðeins hefur og er að sundra okkar þjóðfélagi heldur vill nú einnig láta Ísland verða einræðis- og árásaríki að bráð þegar því býður svo við að horfa.

Það er skylda okkar allra sem ~~ÞXXX~~ eins að skilja þessa ógurbegu hættu til hlítar, að skilja hana, negða okkur samkvæmt henni og forða okkar þjóð frá því að lenda í óláni að þessi draugur, þessi meinvættur, verði okkr frelsi og fullveldi að bana.

Það er áreiðanlegt að í þeim átökum, sem nú eiga sér stað fyrir frelsi og ófrelsi, þjáningar og framfarar í heiminum. Í þeim átökum verða Íslendingar að taka þátt nauðugir eða viljugir. Það er víst nú eins og áður, að friður verður ekki í heiminum gegn árásarönnunum nema honum verði haldið hræddum, þannig að hann þori ekki að ráðast fram til árásar.

Sem betur fer er hægt að mynda nógu sterk átök til þess að slík árás verði ekki gerð. Eg tel það

gæfu fyrir Islendinga og íslensku þjóðina að við erum þar á hnettinum að það er minni áhætta/okkur fyrir þessu samfara en aðra, t.d. afstaða Norðmanna, sem taka sína ákvörðun og eiga þó sameiginleg landamæri við einræðisríkið. Hugsum okkur fordæmi Dana, sem eru þessa dagana að taka sína ákvörðun, en einræðisríkið getur helli sér yfir þá á hálf tíma ef svo má segja - og tekið gjörvallt landið.

Þó að við séum á hettusömum stað þá er þættan fyrir okkur ekki líkt því eins mikil. Þættan er einungis sú, að við skiljum ekki okkar eigið hlutskipti, að við skiljum ekki að undir okkur er það komið, hvort í þessu landi eigi að lifa frjáls og sjálfstæð þjóð.

Eg treysti því að Sjálfstæðismenn hafi forystu um það, að Islendingar halði nú sem fyrr fána lýðræðis, sjálfstæðis og ~~SKAKKÓMENN~~ manndóms hátt á lofti.

Eg vil leyfa mér að þakka utanríkisráðherra Bjarna Benediktssyni fyrir þessa afburða snjöllu og skórulegu ráðu hans. Ég tel að með þeirri ýtarlegu skýrslu, sem að ráðherrann hefur nú gefið um sáttmála Atlantshafsbandalagsins, og þær frekari viðræður, sem að um að hann hafa farið milli íslenskra ráðnevra og annarra ráðamanna þeirra, sem að þessu bandalagi standa, liggi nú fyrir. Í framhaldi einnig af fyrri viðræðum á ~~XXXX~~ sameiginlegum fundi Sjálfstæðisfélaganna fyrir um mánuði síðan, þá liggi nú fyrir skýr grundvöllur fyrir Sjálfstæðismenn, þá sem þessa fundi hafa sótt, að marka afstöðu sína til þess, hvort þeir vilja vera með eða móti þátttöku Íslands í þessu bandalagi.

Ég veit að meðlimir Sjálfstæðisfélaganna meta það mikils að jafn veigamikil mál og hér er um að ræða, er á þennan hátt rædd og tekið til meðferðar á fundum þeirra, án þann hátt að fyllstu upplýsinga er aflað og þeim eru svo gerðar ljósar þessar upplýsingar til þess að þeir geti sikið afstöðu sína með fullri vitneskju og þekkingu um meginatriði málsins.

.....

á landi á friðartímum, er þá nokkuð öryggi samfara þessum samningi?

Mér virðist að frá sjónarmiði Íslands hljóti svarið að velja á þessu; að undir þessu sé það endanlega komið - svarinu við þessu - hvort við viljum gerast aðilar í þessu bandalagi eða ekki.

Það er ekki nóg að það verði tekið tillit til okkar sérstöðu. Það má segja að það sé sjálfsagt. En eitthvað er það sem við verðum að vinna við það að ganga í þetta bandalag.

Ég skal ekki í kvöld ræða um þann ávinning sem er af því, að við styrkjum aðrör lýðræðisþjóðir; að við komum í veg fyrir að land okkar verði, eins og ég sagði áðan, ég skal ekki ræða frekar um það að land okkar verði notað ~~XX~~ sem rýtingur eða skambýssa gegn þeim lýðræðisríkjum, sem okkur eru skyldust að menningu og hugsun. Ég skal heldur ekki ræða um það, hverja þýðingu fyrir friðinn í heiminum slík samningsgerð sem þessi hefur. Ég ef við teljum að samningsgerðin ~~XX~~ í heild geri ólíklega að ófriður brjótist út - og ekki er það alveg þýðingarlaust fyrir okkur - þá er það að vissu leyti ekki óeðlilegt að það verki/^{að} einhverju leyti á ákvarðanir Íslendinga að þeir vilji frekar vera með þeim samningi, sem stuðlar að heimsfriði, heldur en að þeir vilji vera utan við þá görugugu viðleitni.

En það sem við verðum fyrst og fremst að meta hreinlega út frá eigingjörnu sjónarmiði; hver er okkar vinningur við að ganga í þetta bandalag. Verðum við betur eð verr sett en við vorum áður.

Þá er ein höfuðstaðreynd, sem ég hef minnst á áður, en sem við verðum að hafa í huga - og jafnvel kommúnistarnir játa öðru hvoru ~~XXXX~~ þó þeir beri á móti henni aðra stundina - og hún er þessi, að

vegna legu landsins þá mega Íslendingar eiga það víst, að landið verður dregið inn í næstu styrjöld. Svo þýðingarmikið sem landið var í síðustu styrjöld - og þá var það dregið inn í styrjöldina og hér komu Bretar á móti okkar vilja að forminu til og Bandaríkin að forminu til með okkar vilja og eftir okkar ósk - Svo þýðingarmikið sem landið var þá, þá er alveg öruggt að landið er miklu þýðingarmeira í næstu styrjöld heldur en það var. Og það er alveg öruggt - eins víst og við erum öll hér inni - að ef Ísland væri varnarlaust og lægi opið fyrir hverjum sem hingað yrði fyrstur að koma, þá mundi árásarríki - og lýðræðsirríki er aldrei árásarríki - þá mundi árásarríki gera tilraun til þess að hremma Ísland.

Þá er alveg öruggt ef við göngum út frá því, að Rússar hefji styrjöld, sem við vonum að þeir og heimurinn beri gæfu til að þeir geri aldrei, að þá mundu Rússar reyna að hremma Ísland. Og þeir mundu hremma Ísland ef Ísland yrði ekki varið.

Kommúnistarnir vita ósköp vel hvað þeir vilja. Þeir vilja láta Rússa, sína trúbræður, sitt sanna föðurland Rússland, þeir vilja láta það hremma Ísland til þess að Ísland verði notað á þann veg sem ég nefndi til eyðileggingar lýðræðisþjóðunum.

Það er þetta se m fyrir þessum mönnum vakir. Þeir eru ekki að hugsa um okkar hag. Þeir eru að hugsa um sigur hins alþjóðlega kommúnisma. Við getum verið á móti þeim - og ég er á móti þeim og ég treysti því að þið og yfirgnæfandi meiri hluti þjóðarinnar sé á móti þeim - en þeir haga sér á rökréttan og skynsamlegan hátt þegar þeir vilja að Ísland sé varnarlaust. Á þann eina hátt geta þeir gagnað sínu sanna föðurlandi; sinni hugsjón sem þeir vilja lifa og deyja fyrir - sigri hins alþjóðlega kommúnisma.

Hinir eru svo til sem segja: auðvitað viljum ekki að Rússar taki Ísland, en það er engin hætt á því, vegna þess að Ísland verður varið. Bandaríkin og Bretar verja Ísland. En ég spyr nú: Á sú þjóð tilverurétt sem sjálfstæð þjóð, sem ekki vill láta taka sig af árásarriki en treystir því, að einhverjir aðrir muni verja sig og vill þar hvergi koma nærri sjálf, jafnvel á þann litla hátt, sem hún getur gert þegar fullkomið tillit er ~~XXX~~ tekið til hennar sérstöðu.

Nei, sú þjóð sem svo gjorsamlega gefst upp í baráttunni fyrir lífinu, fyrir sjálfstæðinu, fyrir mannlegri samd og sjálfsvirðingu, hún getur aldrei lengi haldið sjálfstæði. Hún hlýtur að glatast sökum eigin vesaldóms áður en varir.

Ef við viðurkennum að sé eðlilegt og okkur nauðsynlegt að við séum varðir gegn árásarriki þá verðum við sjálfir að hafa hugsun á því hvernig það eigi að gera ~~XX~~ á þann veg, að okkur sé boðlegt og ekki hættulegt. Ég skal ekki ekki leyna ykkur því, ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ að það verða auðvitað meiri líkur til þess að þetta land væri nægt að verja ef hér væru herstöðvar á friðartímum og erlendur her.

En við höfum valið það og ég tel mig hafa valið það rétt, að við viljum ekki kaupa öryggið þessu verði. En við getum gert annað. Við getum samið við okkur vinveittar þjóðir; þjóðir sem eru í sama bát eins við, sem eru í sömu hættunni eins og við, sem hafa meira afl heldur en við; við getum samið við þar um sameiginlegar ráðagerðir til varnar þessu landi ef til ófriðar kemur.

Það var hugmyndin að gera það, þegar við geggum í Sameinuðu þjóðirnar og það er hugmyndin að gera það ef við göngum í þetta bandalag.

Þó hvort halda menn að sé líklegra til árnagurs að treysta því að einhver komi óumtalað til þess að verja okkur eftir að við höfum neitað vörn hans - hvað halda menn þá að hann taki mikið tillit til okkar. Hvort haldið þið að það sé oruggara að hafa þann hátt á, þegar við vitum af hættunni og vitum hvaðan hættan ógnar, hvort halda menn að sé oruggara að hafa þann vesálmannlega hátt á eða hinn að segja: Við sjáum og skiljum hættuna. Við verðum ekki með í neinni árás - en ef svo illa fer að ófriður brýst út þá viljum við hafa til þar ráðagerðir áður um það, hvað eigi að gera okkur til hjálpar. Ráðagerðir sem við erum með í að semja; ráðagerðir sem gerðar eru eftir okkar þörfum og óskum

Ef íslenska þjóðin vill ekki fórnna því fyrir fullveldið og frelsið að taka þátt í slíkum ráðagerðum hverju vill hún þá fórnna til þess að vera til. Hún vill fórnna því að verða að fórnna landi á altari hinna blóðugu einræðisherra, sem kommúnistarnir eru erindrekar fyrir hér á landi.

Ég hef nú rakið þetta mál eins og það liggur fyrir. Kannske ekki farið út í öll einstök atriði eins og skyldi en þó er mál mitt orðið fulllangt og skal ég því ekki lengja það.

Það var hér fyrir nokkrum vikum að ég var í samkvæmi, þar sem einn af þjóðvarnarmönnum, greindur og gegn maður, heitir dr. Broddi Jóhannesson, nélt skemmtilegt erindi. Hann sagði að sér hefði nýlega dreymt að hann hefði verið að glíma við mann, sem ekki væri til og lýsti því hversu nann harði getað orðið óskaplega reiður út af þessari glímu.

Ég held að þetta harí verið alveg sönn dæmisaga um baráttu þeirra svokölluðu þjóðvarnarmanna, sem ekki eru kommúnistar. Þeir hafa verið að glíma

við draug eða mann sem ekki er til. Þeir hafa verið að telja sjálfum sér og öðrum þrú um, að eittnað allt annað felist í þessum Atlantshafs-sáttmála, heldur en í nokkum felst.

Nú er það komið á daginn, að öll þau rök, sem þessir menn í fyrstu höfðu á móti sáttmálanum, eru fals og tyllirök sem ekki eiga við neitt að styðjast. Ef þeir halda áfram baráttunni þá er ljóst, að ~~þeir~~ hafa ekki verið að berjast af þeim sökum er þeir sögðu, heldur vegna þess að þeir eru verkfari annars, sem við erum að berjast við., ~~þeir~~ og því miður er til og það er rússneski einræðisdraugurinn, sem hefur ~~þetta~~ glennt hramma sína yfir þetta litla og friðsama land með þeirri fimmtu herdeilda, sem hann kostar hér á landi.

Það er þessi fimmta herdeild sem er hin raunverulegi óvinur þessarar þjóðar. Það er hún sem ekki aðeins hefur og er að sundra okkar þjóðfélagi heldur vill nú einnig láta Ísland verða einræðis- og árásarríki að bráð þegar því bjóður svo við að horra.

Það er skylda okkar allra sem ~~þeir~~ eins að skilja þessa ógurlugu hættu til hlítar, að skilja hana, negða okkur samkvæmt nenni og forða okkar þjóð frá því að lenda í óláni að þessi draugur, þessi meinvættur, verði okkar frelsi og fullveldi að bana.

Það er áreiðanlegt að í þeim átökum, sem nú eiga sér stað fyrir frelsi og ófrelsi, þjáningar og framfarar í heiminum. Í þeim átökum verða Íslendingar að taka þátt nauðugir eða viljugir. Það er víst nú eins og áður, að friður verður ekki í heiminum gegn árásarmönnum nema honum verði haldið hræddum, þannig að hann þori ekki að ráðast fram til árásar.

Sem betur fer er hægt að mynda nógu sterk átök til þess að slík árás verði ekki gerð. Ég tel það

gæfu fyrir Islendinga og íslenzku þjóðina að við erum þar á nnettinum að það er minni ánætta/okkur fyrir þessu samfara en aðra, t.d. afstaða Norðmanna, sem taka sína ákvörðun og eiga þó sameiginleg landamæri við einræðisríkið. Hugsum okkur fordæmi Dana, sem eru þessa dagana að taka sína ákvörðun, en einræðisríkið getur hella sér fyrir þá á nálfótíma ef svo má segja - og tekið gjörvallt landið.

Þó að við séum á hættusömum stað þá er þættan fyrir okkur ekki líkt því eins mikil. Hættan er einungis sú, að við skiljum ekki okkar eigið hlutskipti, að við skiljum ekki að undir okkur er það komið, hvort í þessu landi eigi að lífa frjáls og sjálfstæð þjóð.

Ég treysti því að Sjálfstæðismenn hafi forystu um það, að Islendingar haldi nú sem fyrr rána lýðræðis, sjálfstæðis og ~~XXXXXXXXXXXX~~ manndóms hátt á lofti.